

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Македонија

Воронешки државен универзитет
Русија

Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип
Македонија

Воронежский государственный университет
Россия

Goce Delcev University in Stip
Macedonia

Voronezh State University
Russia

Прва меѓународна научна конференција

Первая международная научная конференция

First International Scientific Conference

ФИЛКО FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS

18-19 март 2016 / 18-19 марта 2016 / 18-19 March 2016

Штип

Штип

Stip

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип Македонија	Воронешки државен универзитет Русија
Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип Македонија	Воронежский государственный университет Россия
Goce Delcev University in Stip Macedonia	Voronezh State University Russia

Прва меѓународна научна конференција   Первая международная научная конференция

First International Scientific Conference

Ф И Л К О F I L K O

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ   ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS

18-19 март 2016 / 18-19 марта 2016 / 18-19 March 2016
Штип   Штип   Stip

ОРГАНИЗАЦИСКИ КОМИТЕТ

Драгана Кузмановска, Филолошки факултет при УГД
Олга А. Бердникова, Филолошки факултет при ВГУ
Светлана Јакимовска, Филолошки факултет при УГД
Татјана А. Тернова, Филолошки факултет при ВГУ
Виолета Димова, Филолошки факултет при УГД
Генадиј Ф. Ковалов, Филолошки факултет при ВГУ
Лариса В. Рибачева, Филолошки факултет при ВГУ
Костадин Голаков, Филолошки факултет при УГД

МЕЃУНАРОДЕН ПРОГРАМСКИ КОМИТЕТ

Виолета Димова (Македонија)
Марија Кусевска (Македонија)
Ева Ѓорѓиевска (Македонија)
Даниела Коцева (Македонија)
Силвана Симоска (Македонија)
Софија Заболотнаја (Русија)
Лариса В. Рибачева (Русија)
Татјана А. Тернова (Русија)
Волфганг Моч (Германија)
Габриела Б. Клајн (Италија)
Карин Руке-Брутен (Франција)
Танван Тонтат (Франција)
Јулиа Дончева, (Бугарија)
Нецати Демир, (Турција)
Зеки Ѓурел, (Турција)
Ахмед Ѓуншен (Турција)
Олег Н. Фенчук (Белорусија)
Данијела Костадиновиќ (Србија)
Тамара Валчиќ- Булиќ (Србија)
Селена Станковиќ (Србија)
Реа Лујиќ (Хрватска)
Биљана Мариќ (Босна и Херцеговина)
Душко Певуља (БиХ)

Технички секретар
Татјана Уланска
Марија Тодорова

Главен и одговорен уредник
Драгана Кузмановска

Јазично уредување
Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)
Софија Заболотнаја (руски јазик)
Бильана Иванова (англиски јазик)

Техничко уредување
Костадин Голаков
Славе Димитров

Адреса на организацискиот комитет:
Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Воронешки државен универзитет
Филолошки факултет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Русија
Е-пошта: filko.conference@gmail.com
Веб-страница: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/fe>

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека “Св. Климент Охридски”, Скопје

316.7(062)

МЕЃУНАРОДНА научна конференција филологија, култура и образование
(1; 2016 ; Штип)

Зборник на трудови / Прва меѓународна научна конференција
филологија, култура и образование, 18-19 март 2016, Штип = Сборник
статей / Первая международная научная конференц, 18-19 марта
2016, Штип = Conference proceedings / First International Scientific
Conference, 18-19 March 2016, Stip. - Штип : Универзитет “Гоце
Делчев”, 2016. - 1119 стр. ; 21 см

Трудови на мак., рус. и англ. јазик. - Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-244-308-9

1. Насп. ств. насл. - I. Международная научная конференц
(1; 2016 ; Штип) види Меѓународна научна конференција филологија,
култура и образование (1 ; 2016 ; Штип). - II. First International
Scientific Conference (1 ; 2016 ; Схтип) види Меѓународна научна
конференција филологија, култура и образование (1 ; 2016 ; Штип)
а) Културологија - Собери
COBISS.MK-ID 101960202

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Драгана Кузмановска, Филологический факультет при УГД
Ольга А. Бердникова, Филологический факультет при ВГУ
Светлана Якимовска, Филологический факультет при УГД
Татьяна А. Тернова, Филологический факультет при ВГУ
Виолета Димова, Филологический факультет при УГД
Геннадий Ф. Ковалев, Филологический факультет при ВГУ
Лариса В. Рыбачева, Филологический факультет при ВГУ
Костадин Голаков, Филологический факультет при УГД

МЕЖДУНАРОДНАЯ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Виолета Димова (Македония)
Мария Кусевска (Македония)
Ева Гёргиевска (Македония)
Даниела Коцева (Македония)
Силвана Симоска (Македония)
Софья Заболотная (Россия)
Лариса В. Рыбачева (Россия)
Татьяна А. Тернова (Россия)
Волфганг Моч (Германия)
Габриелла Б. Клейн (Италия)
Карин Рукэ-Брутэн (Франция)
Танван Тонтат (Франция)
Юлиа Дончева (Болгария)
Неджати Демир (Турция)
Зеки Гюрел (Турция)
Ахмед Гюншен (Турция)
Олег Н. Фенчук (Беларусь)
Даниела Костадинович (Сербия)
Тамара Валчич- Булич (Сербия)
Селена Станкович (Сербия)
Реа Луйич (Хорватия)
Биляна Марич (Босния и Херцеговина)
Душко Певуля (Босния и Херцеговина)

Ученый секретарь

Татьяна Уланска
Мария Тодорова

Главный редактор
Драгана Кузмановска

Языковая редакция
Даница Атанасовска-Гаврилова (македонский язык)
Софья Заболотная (русский язык)
Биляна Иванова (английский язык)

Техническое редактирование
Костадин Голаков
Славе Димитров

Адрес организационного комитета
Университет им. Гоце Делчева – Штип
Филологический факультет
ул. „Крсте Мисирков“ д. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македония

Воронежский государственный университет
Филологический факультет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Россия
Э-почта: filko.conference@gmail.com
Веб-сайт: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

EDITORIAL STAFF

Dragana Kuzmanovska, Faculty of Philology, UGD
Olga A. Berdnikova, Faculty of Philology, VGU
Svetlana Jakimovska, Faculty of Philology, UGD
Tatyana A. Ternova, Faculty of Philology, VGU
Violeta Dimova, Faculty of Philology, UGD
Genadiy F. Kovalyov, Faculty of Philology, VGU
Larisa V. Rybatcheva, Faculty of Philology, VGU
Kostadin Golakov, Faculty of Philology, UGD

INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD

Violeta Dimova (Macedonia)
Marija Kusevska (Macedonia)
Eva Gjorgjievska (Macedonia)
Daniela Koceva (Macedonia)
Silvana Simoska (Macedonia)
Sofya Zabolotnaya (Russia)
Larisa V. Rybatcheva (Russia)
Tatyana A. Ternova (Russia)
Wolfgang Motch (Germany)
Gabriella B. Klein (Italy)
Karine Rouquet-Brutin (France)
That Thanh-Vân Ton (France)
Yulia Doncheva (Bulgaria)
Necati Demir (Turkey)
Zeki Gurel (Turkey)
Ahmed Gunshen (Turkey)
Oleg N. Fenchuk (Belarus)
Danijela Kostadinovic (Serbia)
Tamara Valchic-Bulic (Serbia)
Selena Stankovic (Serbia)
Rea Lujic (Croatia)
Biljana Maric (Bosnia and Herzegovina)
Dushko Pevulja (Bosnia and Herzegovina)

Conference secretary

Tatjana Ulanska
Marija Todorova

Editor in Chief

Dragana Kuzmanovska

Language editor

Danica Atanasovska-Gavrilova (Macedonian)

Sofya Zabolotnaya (Russian)

Biljana Ivanova (English)

Address of the Organizational Committee

Goce Delcev University - Stip

Faulty of Philology

Krste Misirkov St. 10-A

PO Box 201, Stip - 2000, Republic of Macedonia

Voronezh State University

Faculty of Philology

10 pl. Lenina, Voronezh, 394006, Russia

E-mail: filko.conference@gmail.com

Web-site: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

СОДРЖИНА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

1. Andonova Albena - FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE AT WORK IN A SMALL GROUP.....	17
2. Асимопулос Панайиотис - УМЕНЬШИТЕЛЬНЫЕ СУФФИКСЫ: СОПОСТАВИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ МОРФОСЕМАНТИЧЕСКИХ ОСОБЕННОСТЕЙ В СОВРЕМЕННОМ ГРЕЧЕСКОМ, РУССКОМ И СЕРБСКОМ ЯЗЫКАХ	23
3. Vabic – Vjelic Olgica - APPLICATION OF POETRY WORKSHOPS IN KINDERGARTEN	33
4. Басовска Мери, Ивановска Билјана - НАЧИНИ НА ИЗРАЗУВАЊЕ НА ГОВОРНИОТ ЧИН БАРАЊЕ ВО ЈАЗИЧНИОТ ПАР ГЕРМАНСКИ – МАКЕДОНСКИ	41
5. Белчев Толе, Младеноски Ранко - МЕТАЛИТЕРАТУРНИТЕ СЕГМЕНТИ ВО „ТЕАТАРСКИ РОМАН“ НА БУЛГАКОВ И ВО „ВЕШТИЦА“ НА АНДОНОВСКИ	51
6. Бердникова Ольга - НОВЫЕ РЕАЛИСТЫ» В СОВРЕМЕННОЙ РУССКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ	61
7. Бизоев Никола - ВАЛОРИЗАЦИЈА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО ВО ИСТОЧНА МАКЕДОНИЈА	71
8. Бијелиќ Бисера – ИМАГОЛОШКИТЕ СЛИКИ ЗА ИСТОКОТ И ЗАПАДОТ ВО ДРАМИТЕ НА ДЕЈАН ДУКОВСКИ И ГОРАН СТЕФАНОВСКИ	81
9. Божиновски Александар, Методијески Дејан - ИНФОРМАЦИОНИТЕ СИСТЕМИ ЗА ПРИВАТНО СМЕСТУВАЊЕ КАКО ФАКТОР ЗА КУЛТУРНОТО ЗНАЧЕЊЕ НА ТУРИЗМОТ	93
10. Величковска Родна - КУЛТУРНА СОРАБОТКА МЕЃУ РУСИЈА И МАКЕДОНИЈА ИЗРАЗЕНА ПРЕКУ ЗАПОЗНАВАЊЕ НА КУЛТУРНИТЕ ВРЕДНОСТИ НА ОБРЕДНО-ПЕЈАЧКИТЕ ЖАНРОВИ	101
11. Веновска-Антевска Снежана - ПРАГМАТСКО-КОГНИТИВНИОТ АСПЕКТ НА ЛЕКСИЧКОСЕМАНТИЧКИТЕ КАРАКТЕРИСТИКИ ЗА ИЗРАЗУВАЊЕ НА МОДАЛНОСТА ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	111
12. Власова Марина - ЭЛЕМЕНТЫ СОКРАТИЧЕСКОГО ДИАЛОГА В ФИЛЬМЕ ДЖИМА ДЖАРМУША «КОФЕ И СИГАРЕТЫ»	119
13. Гилова Лидија - ЕВАЛУАЦИЈА НА РАБОТАТА НА УЧИЛИШТЕТО ВО ПОДРАЧЈЕТО – ПОЛОЖБА НА УЧЕНИЦИТЕ	125
14. Грачева Жанна – МАРКЕМАЛОГИЈА И ОПРЕДЕЛЕНИЕ АВТОРСТВА ТЕКСТА	135
15. Грујовска Сашка - NOMINA AGENTIS ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	141

16. Ghentulescu Raluca - METAPHORS IN TECHNICAL-SCIENTIFIC TEXTS	147
17. Demir Necati - PETROGLYPHS AS A SOURCE OF URAL-ALTAIC PEOPLE'S LANGUAGE, HISTORY AND CULTURE	155
18. Денкова Јованка - АНИМАЛИЗМОТ КАКО ТЕМА ВО КНИЖЕВНОСТА ЗА ДЕЦА	163
19. Дѳгтева Јрославна - ЧУЖОЈ ВЗГЛЯД КАК МЕЖДИСЦИПЛИНАРНАЯ ПРОБЛЕМА	171
20. Димова Виолета - РЕЦЕПЦИЈАТА НА РУСКИТЕ ПИСАТЕЛИ ВО НАСТАВАТА ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И ЛИТЕРАТУРА	179
21. Dimova Mariya, Milcheva Hristina - THE TRAINING OF GERIATRIC SPECIALISTS IN MEDICAL COLLEGE AT TRAKIA UNIVERSITY, STARA ZAGORA, BULGARIA - IMPORTANT TOOL OF SOCIAL POLICY FOR ACHIEVING BETTER QUALITY OF LIFE FOR OLD PEOPLE	185
22. Донеv Драган – ПРОБЛЕМИ СО ПРИБЕЛЕЖУВАЊЕ НА СТУДЕНТИТЕ ПРИ КОНСЕКУТИВНО ТОЛКУВАЊЕ	191
23. Ѓорѓиева Димова Марија – НАРАТИВНИ ХИЈАЗМИ: КНИЖЕВНОСТА КАКО ИСТОРИЈА, ИСТОРИЈАТА КАКО КНИЖЕВНОСТ	199
24. Ѓорѓиевска Ева, Маролова Даринка - КРИЗАТА НА ИСТОРИЈАТА И НА КНИЖЕВНИОТ ЛИК ВО РОМАНОТ „ЧОВЕК БЕЗ СВОЈСТВА“ НА РОБЕРТ МУЗИЛ	209
25. Заболотная Софђа - ИМЯ КАК ХРОНОТОП: О КЛЮЧЕВЫХ ТОЧКАХ ПОНИМАНИЯ ТЕКСТА	217
26. Зайналова Лариса - СОХРАНЕНИЕ ОСОБЕННОСТЕЙ ЭКСПРЕССИВНОГО СИНТАКСИСА С. ДАЛИ В ПЕРЕВОДНОЙ ЛИТЕРАТУРЕ (НА ПРИМЕРЕ ПРОИЗВЕДЕНИЙ С. ДАЛИ).....	225
27. Зарецкая Виктория - КОНЦЕПТ МЕССИИ В СОВРЕМЕННОЙ РУССКОЙ ПРОЗЕ (НА МАТЕРИАЛЕ РОМАНА Д. РУБИНОЙ «ВОТ ИДЕТ МЕССИЯ!»)	231
28. Ivanova Biljana, Kuzmanovska Dragana, Kirova Snezana - PREFIX NEGATION IN ENGLISH, GERMAN, AND MACEDONIAN LANGUAGE IN THE TEACHING PROCESS - ANALYSIS OF EXPLICIT LEXICAL PREFIX NEGATIONS	237
29. Ивановска Билјана, Кусевска Марија, Даскаловска Нина - ГОВОРНИОТ ЧИН БАРАЊЕ И МОДАЛНОСТА КАКО НЕГОВА КАРАКТЕРИСТИКА ВО МЕЃУЈАЗИКОТ НА МАКЕДОНСКИТЕ ИЗУЧУВАЧИ ПО СТРАНСКИ ЈАЗИК	247
30. Ивановска Лела - УЛОГАТА НА СТУДЕНТИТЕ ВО ПРОЦЕСОТ НА ЕВАЛВАЦИЈА НА НАСТАВНИОТ КАДАР	255
31. Игнатовска – Димитрова Христина – КУЛТУРНА МЕДИЈАЦИЈА ВО ПРОЦЕСОТ НА АФИРМАЦИЈА НА ЕВРОПСКИОТ, РЕЛИГИСКИ ИДЕНТИТЕТ	263
32. Iliev Krste, Pop-Zarjeva Natalija - THEMATIC AND TEXTUAL COMPARISON OF THE TRAGEDIES HAMLET BY WILLIAM SHAKESPEARE AND ANTIGONE BY SOPHOCLES.....	275

33. Иљина Татјана - ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ СЛУЖЕБНЫХ СЛОВ В РУССКИХ И АНГЛИЙСКИХ СЛОЖНОПОДЧИНЕННЫХ ПРЕДЛОЖЕНИЯХ: ТРУДНОСТИ ПЕРЕВОДА	283
34. Iskrev Dimitar - KEY CHARACTERISTICS OF SUCCESSFUL EDUCATIONAL COUNSELING OF SCHOOL'S CLASS.....	291
35. Jakimovska Svetlana - ON TRANSLATION OF CHURCH-SLAVONIC ORTHODOX TERMS IN FRENCH.....	297
36. Jankova Natka, Jovcheska Silvana - THE ART OF BUSINESS ENGLISH	307
37. Јованов Јане - ПЕРСПЕКТИВИ ЗА НОВИ УЧЕБНИЦИ ПО СТРАНСКИ ЈАЗИК	315
38. Јованов Јане, Ромашевска Катерина - „ИЗГУБЕНАТА ГЕНЕРАЦИЈА“ – „ИЗГУБЕНА“ НИЗ ИСКУСТВАТА И ЗНАЧЕЊЕТО.....	323
39. Јорданов Кири, Чапова Загорка - ВЛИЈАНИЕТО НА СОЦИЈАЛНИТЕ МРЕЖИ ВРЗ НАСТАВАТА И ОДНОСОТ НАСТАВНИК – УЧЕНИК.....	333
40. Јосимовска Верица - КНИЖЕВНОСТА КАКО СВЕДОК НА ИСТОРИЈАТА	345
41. Југрева Марија - ДИСТОПИСКА ЛИТЕРАТУРА – ПРЕДВЕСНИК НА ИДНИНАТА ИЛИ САМО ТРЕНД ВО МОДЕРНАТА ЛИТЕРАТУРА.....	351
42. Караниколова-Чочоровска Луси - ЖЕНСКИОТ ИДЕНТИТЕТ И МЕНТАЛИТЕТ НА ЕДНА РУСКА И ЕДНА МАКЕДОНСКА АНА (ИЛИ: ЗА РОДОВАТА „ДРУГОСТ“ НА ТОЛСТОЕВАТА „АНА КАРЕНИНА“ И НА „АНА“ НА ЈОВАН КОТЕСКИ).....	357
43. Касаповска-Чадловска Милена - КОНСТРУКЦИИ СО АТРИБУТИВНИ ГЛАГОЛИ ВО ФРАНЦУСКИОТ ЈАЗИК И НИВНИТЕ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК.....	365
44. Кеџан Ана - WAS CATHERINE EARNSHAW A VAMPIRE? A REVISITING OF WUTHERING HEIGHTS.....	377
45. Китанов Блаже, Китанова Ирена – ТАЈНАТА НА РУЖАТА ВО МАЛИОТ ПРИНЦ НА ЕГЗИПЕРИ.....	385
46. Китанова Ирена, Петрова Ѓорѓева Емилија, Мирасчиева Снежана, Коцева Даниела – ЧИТАЊЕТО И РАБОТАТА СО ТЕКСТ ВО ОДДЕЛЕНСКА НАСТАВА.....	393
47. Ковалев Геннадий - К ВОПРОСУ ОБ АВТОБИОГРАФИЗМЕ В РОМАНЕ А.С.ПУШКИНА «ЕВГЕНИЙ ОНЕГИН».....	401
48. Кожинкова Весна - КОСМОПОЛИТИЗМОТ ВО ТВОРЕШТВОТО НА КОЛБЕ И ЛАФАЗАНОВСКИ.....	409
49. Коробов-Латынцев Андрей - «СМЕРТЬ УНИВЕРСИТЕТА» РЕКОНСТРУКЦИЈА ФИЛОСОФИИ ОБРАЗОВАНИЯ ФРИДРИХА НИЦШЕ (ПО РАБОТЕ «ЛЕКЦИИ О БУДУЩНОСТИ УНИВЕРСИТЕТА»).....	417
50. Коцева Весна, Тодорова Марија, Уланска Татјана - ПРЕГЛЕД НА КРИТИЧКИТЕ ИНТЕРПРЕТАЦИИ НА КРЕШЕНОВИОТ МОДЕЛ НА УСВОЈУВАЊЕ/УЧЕЊЕ НА НЕМАЈЧИН ЈАЗИК.....	423
51. Коцева Даниела, Мирасчиева Снежана, Петрова-Ѓорѓева Емилија, Китанова Ирена - КУЛТУРА, ГЛОБАЛИЗАЦИЈА, ИДЕНТИТЕТ	431

52. Krsteva Marija - BIOGRAPHICAL FICTIONS ABOUT THE GREAT AMERICAN AUTHORS F. SCOTT FITZGERALD AND ERNEST HEMINGWAY	439
53. Кузмановска Драгана, Шекеринова Емилија - ИНФОРМАЦИСКИ И КОМУНИКАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ ВО СОВРЕМЕНАТА НАСТАВА ВО СРЕДНИТЕ УЧИЛИШТА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	449
54. Kurteshi Voglushe, Gulevska Valentina - COMPARATIVE MONITORING OF BEHAVIOR OF PROBLEMATIC PUPILS IN KOSOVO AND MACEDONIA	457
55. Kyrchanoff Maksym W. - LITERATURIZING MODERNIZATIONS IN PRE- AND POST-MODERN SOCIETIES: DESTRUCTION OF ARCHAICNESS IN CONTEXTS OF INTELLECTUAL OPPOSITIONS OF BARBARISM AND CIVILIZATION CATEGORIES IN HISTORICAL TIME	463
56. Kyuchukova Sylvia - INCLUSION OF CHILDREN RAISED IN INSTITUTIONS TO THE DEVELOPMENTS IN THE SPHERE OF HEALTH BEHAVIOR.....	475
57. Лапыгина Мария – СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ЛЕКСИЧЕСКИХ СРЕДСТВ СОЗДАНИЯ ПОЛОЖИТЕЛЬНОГО ИМИДЖА ПОЛИТИКА В РУССКИХ И СЕРБСКИХ СМИ	483
58. Леонтиќ Марија - А1 и А2 ЗАЕДНИЧКИ РЕФЕРЕНТНИ РАМНИШТА НА ЗАЕДНИЧКАТА ЕВРОПСКА РЕФЕРЕНТНА РАМКА ЗА ЈАЗИЦИ И НИВНАТА ПРИМЕНА ПРИ ПОДГОТВУВАЊЕ УЧЕБНИЦИ ЗА УЧЕЊЕ ТУРСКИ ЈАЗИК ВО ТУРЦИЈА И ВО МАКЕДОНИЈА	489
59. Мајхошев Андон – ГОВОР НА ОМРАЗА ВО ТРАДИЦИОНАЛНИТЕ МЕДИУМИ ВО РМ. ПРИМЕРИ ОД РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	501
60. Макаријоска Лилјана, Ѓорѓиоска Жаклина - ЦРКОВНОСЛОВЕНСКИТЕ ЛЕКСИЧКИ ЕЛЕМЕНТИ ВО ПОЕЗИЈАТА НА МИХАИЛ РЕНЦОВ	509
61. Малинов Зоранчо - ШТИП, „ЧЕТ’РСЕ“ И УНЕСКО - КАКО ДА СЕ ИСКОРИСТИ ВПИШУВАЊЕТО НА ШТИПСКИОТ ОБИЧАЈ НА СВЕТСКАТА РЕПРЕЗЕНТАТИВНА ЛИСТА НА НЕМАТЕРИЈАЛНО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО	515
62. Мануковска Татјана – ЗИМНИЕ СВЯТКИ В С. ПЕРШИНО И СИНИЕ ЛИПЈАГИ НИЖНЕДЕВИЦКОГО РАЙОНА ВОРОНЕЖСКОЙ ОБЛАСТИ.....	523
63. Марковиќ Михајло, Новотни Соња - ЗА НЕКОИ СЛОВЕНСКИ ЈАЗИЦИ (МИНАТО, СЕГАШНОСТ И ИДНИНА)	533
64. Меркулова Инна - ПАРАМЕТРИЧЕСКИЈ АНАЛИЗ ЛЕКСИКИ МАКЕДОНСКОГО ЈАЗИКА	541
65. Меркулова Ирина, Марјана Розенфелд - ЈАЗЫКОВАЯ ИГРА В РОССИЙСКИХ РЕКЛАМНЫХ ТЕКСТАХ	549
66. Методијески Дејан, Голаков Костадин - ПРЕГЛЕД НА ПОЗНАЧАЈНИТЕ ТУРИСТИЧКИ ВОДИЧИ	555
67. Мирасчиева Снежана, Коцева Даниела, Петрова-Ѓорѓева Емилија, Китанова Ирена - ПОВРЗАНОСТА МЕЃУ ОБРАЗОВАНИЕТО, ПРАКТИКАТА И ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНИТЕ ЦЕЛИ ВО ОПШТЕСТВЕН КОНТЕКСТ	565

68. Мирчева-Бошевска Билјана - МОЖНОСТИ И НАЧИНИ ЗА ПРЕВОД НА ФРАЗЕМИТЕ	573
69. Михайлова Елена, Цзяннань Чжан - КОНЦЕПТ «МУЗЫКА» В ТВОРЧЕСТВЕ С.В. РАХМАНИНОВА В КОНТЕКСТЕ РАЗЛИЧНЫХ ИСКУССТВ	581
70. Михајловиќ Костадиновска Сања – МЕТАФОРИТЕ ЗА ДОН КИХОТ ВО МАКЕДОНСКИ КОНТЕКСТ	591
71. Молчанова Н. - АСТРАЛЬНИЙ КОСМОС КОНСТАНТИНА БАЛЬМОНТА	605
72. Moretti Violeta - LATIN PROVERBS AS A TWO-WAY ROAD OF CULTURAL TRANSFER	615
73. Нацев Трајче, Веселинов Драган - КУЛТУРНАТА ИСТОРИЈА НА ШТИП ВО ПРАИСТОРИЈАТА	623
74. Недюрмагомедов Георгий - СОДЕРЖАНИЕ ТЕОРИЙ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ СТАРШЕКЛАСНИКОВ РЕАЛИЗУЕМЫХ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ В ШКОЛАХ СЕВЕРНОГО КАВКАЗА	631
75. Ниами Емил - ПОЛИТКОРЕКТНОСТА ВО МАКЕДОНСКАТА ЈАЗИЧНА СРЕДИНА	639
76. Никодиновски Звонко - СЕМИОЛОГИЈАТА НА ЖЕНАТА ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК - ЖЕНАТА ВООПШТО И ФИЗИЧКИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЖЕНАТА	645
77. Николовска Кристина - ПОЕТСКИОТ БЛЕСОК НА ГЕНАДИЈ АЛГИ ВО МАКЕДОНСКИ КОНТЕКСТ	655
78. Ничева Весна, Ашкилова Маја, Иванова Адријана - ПРОФЕСИОНАЛНИОТ ИДЕНТИТЕТ НА НАСТАВНИКОТ – КОМПЕТЕНТЕН НАСТАВНИК НА 21- ВЕК	663
79. Новотни Соња, Марковиќ Михајло - КОНТРАСТИВНОСТ НА ДИЈАХРОНИЈАТА НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ПРИКАЖАН ПРЕКУ СТАРОСЛОВЕНСКИТЕ РАКОПИСИ	669
80. Орлов Алексей - ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ПОРТРЕТ РЕВОЛЮЦИИ В КНИГЕ ИВАНА БУНИНА «ОКАЯННЫЕ ДНИ»	681
81. Петрова Снежана – ИНТЕРКУЛТУРНОСТА ВО КОМУНИКАЦИЈАТА (РАЗМИСЛУВАЊА ЗА КУЛТУРНО-ЦИВИЛИЗАЦИСКИТЕ И ОБРАЗОВНИТЕ ПЕРСПЕКТИВИ)	691
82. Петрова-Ѓорѓева Емилија, Коцев Митко - ВОСПИТНАТА ФУНКЦИЈА НА УЧИЛИШТЕТО ВО СОВРЕМЕНОТО ОПШТЕСТВО	699
83. Петрова-Ѓорѓева Емилија, Мирасчиева Снежана, Китанова Ирена, Коцева Даниела - СОВРЕМЕНОТО УЧИЛИШТЕ КАКО ОРГАНИЗАЦИСКИ СИСТЕМ	707
84. Петрова-Џамбазова Снежана – МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ВО ТЕЛЕВИЗИСКИТЕ РЕКЛАМНИ ПОРАКИ	713
85. Петровска-Кузманова Катерина - МАКЕДОНСКИТЕ ОБРЕДНИ ПОВОРКИ ВО ИСТРАЖУВАЊАТА НА НИКИТА ИЛИЧ ТОЛСТОЈ	719

86. Popova Ana - THE REPRESENTATION OF ST. NICHOLAS THE WARM-HEARTED PROTECTOR AND ST. SIMEON THE STILYTES IN THE CHURCH OF ST. GEORGE AT POLOŠKO	727
87. Pop-Zarjeva Natalija, Iliev Krste - THE BYRONIC HERO: EMERGENCE, ISSUES OF DEFINITION AND HIS PROGENIES	741
88. Попоска Соња - АКЦЕНТОТ И АКЦЕНТСКИТЕ ЦЕЛОСТИ ВО ЈАЗИКОТ НА МЕДИУМИТЕ	749
89. Правдина Ирина - КОНТРАСТИВНИЙ АНАЛИЗ ТЕРМИНОВ РОДСТВА В ДИАХРОНИЧЕСКОМ АСПЕКТЕ (НА МАТЕРИАЛЕ РУССКОГО И СЕРБСКОГО ЯЗЫКОВ).....	759
90. Пресилска Јасмина – ВЛИЈАНИЕТО НА ФРАНЦИЈА И ФРАНЦУСКИОТ ЈАЗИК ВРЗ РАЗВОЈОТ НА ОБРАЗОВАНИЕТО И КУЛТУРАТА ВО БИТОЛА	765
91. Продановска Весна - ВАЖНОСТА И ПРИОДИТЕ ПРИ ПРЕДАВАЊАТА ПО ПРАВИЛЕН ИЗГОВОР ВО ИЗУЧУВАЊЕТО НА АНГЛИСКИОТ КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК.....	775
92. Пухова Татјана - РАСТИТЕЛЬНЫЕ ОБРАЗЫ В ВОРОНЕЖСКИХ КАЛЕНДАРНЫХ ОБРЯДАХ	785
93. Ramadanski Draginja L. - SOVIET BOOK OF THE DEAD	797
94. Ряполов Сергей - ВВЕДЕНИЕ В ФИЛОСОФИЮ» ВАСИЛИЯ НИКОЛАЕВИЧА КАРПОВА И ФОРМИРОВАНИЕ ОРИГИНАЛЬНОЙ РУССКОЙ ФИЛОСОФСКОЙ ТРАДИЦИИ	805
95. Сандева Васка, Деспот Катерина - АРХИТЕКТОНСКИ ЗАВЕСИ ВО ПРОСТОР ПРИЧИНА ЗА ДРАМАТИЧНОСТ ВО ПРОСТОР.....	817
96. Сидорук Екатерина - «МАССОВЫЙ» ЧЕЛОВЕК В КОНТЕКСТЕ РОЕВОЙ ЖИЗНИ (НА ПРИМЕРЕ ПОВЕСТИ «ГОЛУБОЕ И КРАСНОЕ», РАССКАЗА «КЛЮЧАРЕВ И АЛИМУШКИН»)	825
97. Симионска Магдалена - МОРФОСИНТАКСАТА И МЕСТОПОЛОЖБАТА НА ПРИЛОШКИТЕ ОПРЕДЕЛБИ ЗА НАЧИН ВО АНГЛИСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	829
98. Симоска Силвана – ГЕРМАНСКО-МАКЕДОНСКИ ЗАЕМКИ И/ИЛИ ЛАЖНИ ПАРОВИ.....	839
99. Sîrbu Otilia - BETWEEN SACRED AND PROFANE.....	857
100. Smilkova Viktorija - INTER-LINGUSTIC ANALYSYS OF APOLOGIES IN MACEDONIAN AND ENGLISH	863
101. Ставрева Веселиновска Снежна, Кирова Снежана - КОРЕЛАЦИЈА И ИНТЕГРАЦИЈА НА НАСТАВНИТЕ СОДРЖИНИ СО ЕКОЛОШКА ТЕМАТИКА НА ЧАСОВИТЕ ПО АНГЛИСКИ ЈАЗИК ВО ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ ВО Р. МАКЕДОНИЈА	877
102. Стојанов Трајче - ДОСТОЕВСКИ КАКО ЛИТЕРАЛИЗАЦИЈА НА ФИЛОСОФИЈАТА НА СОЛОВЈОВ	887

103. Стојаноска Иванова Татјана, Анастасовски Иван, Томевска Илиевска Елизабета - ИНТЕРКУЛТУРНИОТ ДИЈАЛОГ И СПОРТОТ	899
104. Сулејмани Умит, Челик Махмут - МЕТОДИ И ТЕХНИКИ НА ЧАСОВИТЕ ПО ТУРСКИ ЈАЗИК И КНИЖЕВНОСТ СПОРЕД ПРОЦЕСИТЕ НА КОГНИТИВНОТО УЧЕЊЕ	905
105. Тамкина Вера - МУЗЕЙНОЕ ЕКСПОНИРОВАНИЕ КАК ХУДОЖЕСТВЕННА ПРАКТИКА НА СОВРЕМЕННОМ ЕТАПЕ.....	915
106. Танеска Александра П., Здравковска-Адамова Благојка - ИСКАЖУВАЊЕ МИНАТОСТ СО СУМ И ИМАМ-КОНСТРУКЦИИТЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК СО ОСВРТ НА НИВНИТЕ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО АЛБАНСКИОТ ЈАЗИК.....	923
107. Тантуровска Лидија - „МАША И МЕДВЕДЪ“ НА МАКЕДОНСКИ	933
108. Тасевска Марица - ЗАСТАПЕНОСТА НА ГЕРМАНСКИТЕ ЈАЗИЧНИ ВАРИЕТИТЕ ВО АВСТРИЈА ВО УЧЕБНИЦИТЕ ПО ГЕРМАНСКИ Ј АЗИК КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК „SCHRITTE INTERNATIONAL“.....	943
109. Тернова Татјана - ИСТОРИЧЕСКАЯ КОНЦЕПЦИЈА А. МАРИЕНГОФА В РОМАНЕ «ЕКАТЕРИНА»	951
110. Тефова Маја Ѓ. - ВОСПИТНО-ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС / НАСТАВАТА ДЕНЕС	959
111. That Thanh-Vân Ton – LA COMMUNE DE PARIS: UNE PAGE D’HISTOIRE MÉCONNUE, DÉFORMÉE VOIRE OUBILÉE.....	971
112. Тихонова Ольга - ОСНОВЫ ТИПОЛОГИИ И ЭВОЛЮЦИЈА РОМАНТИЧЕСКОГО ГЕРОЯ В ЛИТЕРАТУРЕ XIX ВЕКА	979
113. Тодорова Марија, Коцева Весна - ШПАНСКИОТ ЈАЗИК ВО ВИСОКОТО ОБРАЗОВАНИЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА.....	989
114. Тоевски Свето - ЗНАЧЕЊЕТО НА СОВРЕМЕНИТЕ ПЕДАГОШКИ ТЕОРИИ И НА ЕФЕКТИВНАТА ИНТЕРАКТИВНА НАСТАВА - ПОГЛЕД НА ПРАКСАТА НА МАКЕДОНСКИТЕ ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТИ И НА ЈАЗИЧНИОТ ОДДЕЛ НА МИТ ИНСТИТУТОТ	997
115. Трајкова Мира - АКЦИОНА ПЕРСПЕКТИВА ВО УЧЕБНИЦИТЕ ЗА НАСТАВАТА ПО ФРАНЦУСКИ КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК: AGENDA И VITET	1017
116. Уланска Татјана, Кузмановска Драгана, Кирова Снежана - СЕМАНТИЧКА СПОРЕДБА НА ТЕРМИНОЛОГИЈАТА НА СРОДСТВО ВО АНГЛИСКИОТ И ГЕРМАНСКИОТ СО МАКЕДОНСКИОТ И СРПСКИОТ ЈАЗИК	1029
117. Фролова Анна - ЯЗЫК КЛАССИКИ И ЯЗЫК СОВРЕМЕННОСТИ В ПЬЕСАХ-РЕМЕЙКАХ С. КУЗНЕЦОВА И О. БОГАЕВА «НЕТ ПОВЕСТИ ПЕЧАЛЬНЕЕ НА СВЕТЕ...» И С. ЖАТИНА «РОМЕО И ДЖУЛЬЕТТА: ВОРОНЕЖСКИЕ СТРАДАНИЯ».....	1035
118. Холина Дарња - ЭКСПРЕССИВНЫЙ СИНТАКСИС В ПОЭЗИИ У.Б. ЙЕЙТСА.....	1043

119. Хохонин Дмитрий - МЕТАФОРИЧЕСКОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НАИМЕНОВАНИЙ ЛИЦ, СВЯЗАННЫХ С МУЗЫКАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ И ПРОФЕССИЕЙ	1053
120. Христовска Соња – ЈАЗИКОТ ВО МОИТЕ СОНОВИ И СОНОВИТЕ НА МОИТЕ БЛИСКИ	1063
121. Цветановски Гоце - МАКЕДОНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ НА НЕКОИ РУСКИ ФРАЗЕОЛОГИЗМИ	1071
122. Цубалевска Мери - АСПЕКТИ НА ПРОУЧУВАЊЕ НА СТАРΟΣЛОВЕНСКАТА ЛЕКСИКА	1079
123. Челик Махмут, Сулејмани Умит - КРИТИЧКИ ОСВРТ КОН ЗБИРКАТА РАСКАЗИ „СЕДМОГЛАВИОТ ЏИН“ НА МУСТАФА КАРАХАСАН	1089
124. Чернобаева Алла - ПРЕДСТАВЛЕНИЯ О ГРЕХЕ И О ВОЗМЕЗДИИ В ВОРОНЕЖСКИХ ДУХОВНЫХ СТИХАХ	1097
125. Чуносова Ирина - РАЗВИТИЕ ВЫРАЗИТЕЛЬНОСТИ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ: ПРАКТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ	1103
126. Швецова Ольга - ЯЗЫКОВОЙ ОБРАЗ АНТИУЧЁНОГО (НА МАТЕРИАЛЕ ПОВЕСТИ И. ГРЕКОВОЙ «КАФЕДРА»).....	1109
127. Шутаров Васко - ДИНАМИЗИРАЊЕ НА КУЛТУРНАТА ДИПЛОМАТИЈА ВО РУСКО-МАКЕДОНСКИТЕ ОДНОСИ, НАЈНОВИ ПОКАЗАТЕЛИ.....	1117

УДК: 811.133.1:37(497.774)

ВЛИЈАНИЕТО НА ФРАНЦИЈА И ФРАНЦУСКИОТ ЈАЗИК ВРЗ РАЗВОЈОТ НА ОБРАЗОВАНИЕТО И КУЛТУРАТА ВО БИТОЛА

Јасмина Пресилска

**Лектор по француски јазик
Правен факултет, Меѓународен Славјански Универзитет
Гаврило Романович Державин
jasmina.presilska@laposte.net**

Апстракт

Македонија во 19от век, освен што сеуште била под турско ропство во склоп на Османлиската Империја, била и цел на голем број западноевропски и руски пропаганди и влијанија. Едно од тие влијанија било и Католичкото влијание, она на лазаристите, од страна на Франција кое се појавило и дејствувало како противтежа на руското православно влијание. Овој процес на ширење на католичката вера, а со тоа и на францускиот јазик, во Македонија првично започнал во Битола и тоа со формирањето на првото дипломатско претставништво – Конзулатот во Битола од 1854 година. Не случајно Битола била избрана како град кадешто ќе се отворат првите конзуларни претставништва на западно-европските земји. Битола во 19от век била, после Солун, еден од најразвиените трговки центри, таа била центар на занаетчиите, била поврзана со железничка линија со Солун и имала мошне интересна гео-политичка положба.

Влијанието на Франција, за наметнување на католичката вера се вршело преку ширење на францускиот јазик со отворање на училишта од страна на Католичката црква. Посебно обучени мисионери имале за цел да предаваат француски јазик во овие училишта и преку тоа да ја наметнуваат католичката религија, францускиот јазик и култура. Па така, изучувањето на францускиот јазик бил и останува традиција и богатство на овој конзулски град сè до денес, кога е присутен во сите нивоа на образование, почнувајќи од основно, средно па дури и на Универзитет. Влијанието на Франција во секојдневието на Битола е присутна и преку архитектурата,

преку начинот на живот на битолчани, преку културата низ многубројните културни манифестации со посредство на Франција. Денес, францускиот јазик во Битола се продолжува а и се прославува преку многубројни манифестации, организации и билатерални соработки.

Клучни зборови: Франција, Француски јазик, Култура, Град Битола

❖ Француската култура присутна низ вековите во Битола

“Културата не се наследува, таа се освојува” – Андре Малро

Во тој контекст ќе ја прераскажеме француската култура која на некој начин била донесена во Битола, но со тек на време таа била освоена и усвоена како сопствена од страна на битолското население. Во својот научен труд, Елена Стефкова-Никодиновска ќе каже: “Француската култура како во многу земји во светот, така и кај нас, во Република Македонија, е присутна речиси во сите сфери на нашето културно живеење”¹. Оваа констатација е можеби предизвикот да се докажат и покажат тие општествени сфери во кои што го среќаваме нејзиното влијание.

Започнувајќи од влијанието на француската мода врз овој град, голем дел од македонците признаваат дека битолчани се со навистина истанчен вкус на облекување. Овој град одсекогаш важел за град каде што модата и културата на облекување се значајни во секојдневниот живот, несомнено под влијание на тие странски култури и влијание меѓу кои можеби и јадоминатна била француската. На главната улица - Широк сокак доминира модата, во секое годишно време и во секој дел од денот и тоа без оглед на стилот на поединецот.

Покрај модата, и францускиот филм е често присутен на киноекраните во Битола. Тоа негување на францускиот филм продолжува со организирање на “Недела на француски филм во Битола” во организација на Француската Алијанса од Битола. Покрај овој настан, еднаш месечно се прават проекции на француски филмови, со цел граѓаните да се во тек со најновите филмски остварувања во филмската култура на Франција.

Никако не изостанува и гастрономскиот дел од француската цивилизација, па во таа чест, секоја година се прославува новото вино “Beaujolais” придружено со француска гастрономска храна.

¹ Елена Стефкова Никодиновска “Присуството на француската култура во Република Македонија денес”, Македонско-француски врски, Зборник на трудови поднесени на научниот собир одржан на 12-13 јуни 1998.

Во делот на правото и правдата, како и историјата, сеуште се присутни предавања од еминенти професори на теми поврзани со историјата на Првата светска војна и вклученоста на градот Битола во истата, како и теми поврзани со француското и европското право.

Негувањето на француско-македонските врски, на културната размена помеѓу овие држави како и долговековното пријателство би го започнале со “Клубот на пријатели на Франција” кој функционираше во периодот од 1923-1938 година. Тој е еден од одбележувачите на тоа долговековно пријателство помеѓу овие две држави. Голем број битолчани учествувале во неговата работа, но голем дел од нив и материјално ја поддржувале работата на овој клуб. Некои од главните активности и цели на клубот биле : Одржувањето на пријателски односи меѓу членовите а воедно и помеѓу Југославија и Франција; обезбедување на читална и француска библиотека со цел населението да има пристап до француската литература; организирање на курсеви по француски јазик со цел солидно познавање на овој јазик ; организирање состаноци на кои се дискутирало за важни политички и религиозни прашања кои биле од интерес на сите членови и организирање на заеднички настани за дружење.²

Значајно и вредно е да се спомене и историскиот преглед на Францускиот Конзулат во Битола. Градот Битола во 19 век бил многу значаен дипломатски и трговски центар за Балканот каде голем број западноевропски земји отвориле свои претставништва. Тука биле отворени претставништва на Австрија, Бугарија, Грција, Англија, Италија, Романија, Русија, Србија и Франција. Некои од нив опстојувале само краток временски период, а некои пак, како што е Францускиот конзулат, прекинале со работа и подоцна биле повторно обновени.

Зградата во која се наоѓа Францускиот конзулат е изградена во 1903 година и тоа како сопственост на црквата Св. Димитрија. Самата архитектура е одраз на спојот помеѓу станбена зграда и објект од јавен карактер. Оваа зграда е типичен пример на француски неокласичен стил во архитектурата од 19 век. Јужната фасада на објектот е решена со чисти класични форми со канелирани дорски столбови и балкон на катот во вид на колонада при што се формира отворена галерија. Фасадата е богато декорирана со профилирања околу прозорците како и употреба на керамопластични украси во вид на розети над отворената галерија.³

² Златко Жоглев, Везна Жоглева “Клубот на пријатели на Франција во Битола во периодот 1923-1938 година”, Македонско-француски врски, Зборник на трудови поднесени на научниот собир одржан на 12-13 јуни 1998.

³ Никола Миновски, НУ Завод и музеј - Битола, 2002 г. – Битола турист инфо

Голем број историски книги наведуваат податоци за отворањето на првото француско конзуларно претставништво во Битола. Прва година која се среќава за негова инаугурација е 1854, а прв претставник во својство на Вице конзул бил назначен дипломатот Белан. Тој на оваа позиција останал само две години кога, во 1856 година бил заменет од Белег де Буга.

Конзулатот, заради извесна колонијална политика бил затворен и повторно отворен дури во 1895 година. Макс Шублие кој бил назначен за Конзул во периодот пред и за време на Илинденското востание доставувал извештаи за случувањата во Битола и битолско.

Од поновата историја – конзулатот бил повторно инаугуриран во 1995 година, со Почесен конзул од редовите на истакнати битолчани и за прв и единствен македонски почесен конзул е назначена г-ѓа Калиопа Кривашија-Стилиновиќ. Денес улогата на конзулатот, освен ширење на француските вредности, бранење на интересите на французите кои живеат во Македонија, е значајна и во промоцијата на францускиот јазик и култура во Битола како и во организацијата на голем број билатерални проекти, манифестации и културни настани.

Едно од сведочењата за францускиот конзулат е интервјуто со Мишел де Вос⁴, син на последниот француски конзул Марсел де Вос во Битола.⁵

Поврзаноста на Р. Франција со Р. Македонија е длабоко врежана и во историските книги и податоци кога овие две земји ги претрпиле најтешките периоди од заедничката историја. Тоа е периодот на Првата Светска војна, кога 6200 војници загинале за Франција на источниот фронт. Во нивна чест во Битола, создадена е француска гробница во 1923 година.

Како што е познато, Франција и Македонија се обединети во Битола поради споделеното минато и конкретното и активно присуство. Се работи

---

⁴ Интервју направено во македонската амбасада во Париз, на отворањето на изложбата на архивски документи "150 години француска дипломатија во Битола и во Скопје".- Овде морам да ја спомнам епизодата со земјотресот во Скопје, на 26 јули 1963 година. Делегацијата на француската амбасада, во која бев и јас, наредниот ден замина за Скопје, каде што имавме конзулат. Деветмина Французи загинаа во хотелот "Македонија". Во исто време во Скопје беше и Јосип Броз Тито - се потсетува Мишел на кошмарните денови во постземјотресно Скопје.

⁵ "Марсел е роден во 1890 година, во Франција. По завршување на службата во Француската армија, која тогаш траела три години, заминаува во Германија, каде што предава француски јазик. Од 1 август 1914 година сите Французи во Германија се прогласуваат за граѓански затвореници и се сместуваат во кампови, каде што имало многу болни и изнемоштени. Швајцарскиот Црвен крст во 1916 година ги открива камповите и успева болните и изнемоштените, меѓу кои е и Марсел, да ги префрли на закрепнување во Швајцарија. Во тоа време во Швајцарија пристигнуваат и група српски деца со учителката по српски јазик Пандора од Крушево. Така се сретнуваат неговите родители во швајцарскиот град Нојшател. Неколку години потоа се допишувале, а во 1918 година Марсел ја побарал Пандора да му биде сопруга. Во 1921 Марсел доаѓа во Прилеп, како професор по француски јазик."

за многу добро познато воено присуство од дури 100 000 војници меѓу ноември 1916 и септември 1918 година што дошле по двете балкански војни во војната од која настрадаа милиони луѓе. Се работи и за образовно присуство, со франкофонското училиште сè до 1945 година, француска болница, црковна заедница.

Во чест на Првата светска војна, нов музеј ќе биде изграден во комплексот на француските гробишта во Битола. Имено, во присуство на министерот за одбрана, Зоран Јолевски и државниот секретар за поранешни борци и историски настани, на Француската Република Жан-Марк Годешини поставиле камен темелник на музејот. Во таа чест била отворена изложба на фотографии од фондот на браќата Манаки за Првата светска војна во Македонија.

Па така, актуелната Амбасадорка на Р. Франција во Р. Македонија, Н.Е. г-ѓа Лоренс Оер во една прилика ќе спомене: “Денес сè уште постои француското присуство во градот, ние го одржуваме како наш најскапоцен предмет, не само преку француските гробишта, туку и преку мрежата на врски и добро познати збратимувања меѓу градот Епинал и регионот Долна Нормандија, а пред сè преку големиот број на конкретни проекти на теми од културно наследство до економски односи”.⁶

Културата во Битола се проширила и преку делата на браќата Манаки. Јанаки Манаки при едно негово патување низ европските престолнини, во 1905 г., од Лондон, му ја пратил на својот брат, Милтон Манаки, камерата „Биоскоп 300“, која во рацете на младиот ентузијаст се претворила во инструмент со историска вредност. Од тој момент почнала историјата на филмот на целиот Балкан.

Манаки Јанаки (1878-1960) кој бил македонски филмски снимател, фотограф и калиграф многу добро го познавал францускиот јазик, па движејќи се во културните кругови, за кусо време во Битола ја афирмирал фотографска работа. На тој начин браќата Милтон и Јанаки Манаки се здобиле со муштерии во сите слоеви на битолското општество, вклучувајќи ги и дипломатите. Познато е дека делото на Јанаки Манаки, е од непроценлив придонес за нашата национална историја и култура, за културата и историјата на балканските народи и за културната ризница на светот воопшто.

---

⁶ Н.Е. Амбасадор на Р. Франција во Р.Македонија, г-ѓа Лоренс Оер при посетата и за конференција на Правен факултет Кичево, Универзитет Св. Климент Охридски-Битола

“Првиот почесен граѓанин на Битола е Французин Тоа е Франше д’Епере, маршалот на Француската армија од Првата светска војна.”⁷

❖ **Образовниот процес во Битола под француско влијание**

Многумина стари битолчани ќе речат дека францускиот јазик одсекогаш имал традиција да се изучува во Битола. Многу од тие стари битолчани или го изучувале во француското католичко училиште или пак во државното училиште како странски јазик. Но, да се запрашаме кога точно започнува изучувањето на францускиот јазик во Битола и прифаќањето на француската култура како дел од начинот на живот на битолчани.

За почеток на Француското влијание, а со тоа и ширење на францускиот јазик и на католичката религија во Битола се зема годината 1854 а во некои книги и 1856 (некои податоци кажуваат дека доаѓањето на лазристите во Битола е забележано во 1858 година и никако порано) како година на отворање на првата католичка црква во Битола, во некогашниот хотел наменет за свитата на турскиот султан. Потпомогнати од своите конзуларни претставништва, во градот дејствувале повеќе туѓи пропаганди кои се труделе да го прошират своето влијание на овој простор. Една од тие пропаганди била и католичката пропаганда која пред сè имала основна цел “соединување на православната со католичката црква, како што е забележано во Хрониката на битолската жупа. Оваа пропаганда била верска пропаганда и целосно била помагана од страна на француската влада.”⁸

Тој објект и ден денес е местото каде што се наоѓа оваа црква – на главната улица Широк Сокак, недалеку од Домот на културата.

За прв католички мисионер бил испратен мисионерот Лепавек, кој имал за цел да ја наметне оваа религија врз православно христијанско население кое во тоа време било под турско ропство – во склоп на Османлиската Империја. Меѓутоа ширењето на религијата било единствено возможно преку ширењето на францускиот јазик – па со таа цел се оформило првото Католичко француско училиште во Битола.

❖ **Француските училишта во Битола 1856-1947**

Ова училиште се наоѓало во зградата на некогашниот работнички универзитет. Во почетокот тоа било единствено основно училиште но,

⁷ Д-р Александар Стерјовски “Прв почесен граѓанин на Битола”, Македонско-француски врски, Зборник на трудови поднесени на научниот собир одржан на 12-13 јуни 1998.

⁸ Александар Крстевски, “Француските училишта во Битола 1856-1947”, Воспитанието и образованието во Битола-развој и перспективи, Зборник на материјали од одржаниот собир на 1 и 2 јуни 1989 г. во Битола

подоцна се основало уште едно основно училиште на француски јазик, за на крајот да прераснат во прогимназии и непотполна гимназија.

Мисионерите од редот на лазаристите од Солунската мисија сметале дека Битола како центар на битолскиот вилает, во иднина треба да стане центар на унијатското движење. Мисионерот Лепавек, во периодот помеѓу 1854 и 1856 година (други податоци ја кажуваат 1858 година), испратен во Битола да ја шири католичката религија, потпомогнат од француската влада најпрво во износ од 12 000 франци ја купил зградата на денешната католичка црква на Широк сокак во која го создал и првото француско училиште.

Католичката мисија вложувала напори за преобраќање на населението кон католицизмот, но, во тоа немала никаков успех, со оглед на тоа дека не се познати случаи на битолчани да се приклониле кон католицизмот. Подоцна, по настојување на Мисијата, обезбедени се потребните услови за доаѓање на мисионерки-милосрдни сестри. Па так на 21 ноември 1900 година предводени од милосрдната сестра Виолет три милосрдни сестри ја отворија Куќата на сестрите од мисионерскиот ред Saint Vincent de Paul во Битола, кои веднаш отвориле училиште и диспензер.⁹

За учители во ова училиште, мисионерот Лепавек сакал да ги има едни од најистакнатите македонски мислители и дејци во тоа време. Па така, најпрво бил повикан Константин Миладинов да предава во ова училиште. Потоа неговиот брат Димитар Миладинов кој во тоа време се наоѓал во битолскиот затвор на кога му било ветено ослободување доколку прифати да учителствува во француското училиште. Но, ниту еден од браќата не предавал во училиштето. Се знае дека Јордан Хаџиконстантинов Џинот, непосредно по излегувањето од затвор бил краток период учител во ова училиште. А пак Крсте Петков Мисирков бил повикан за составување македонска граматика – но оваа соработка не била остварена.

Училиштето било во прекин за време на првата светска војна, и уште еден период кога заради некои причини се случила експлозија недалеку од училиштето при што бил оштетен голем дел од инвентарот. Но и во двата наврати, тоа било обновувано и понатаму продолжило со работа. Уште од отворањето, учењето во ова училиште било бесплатно но со неговиот развој и напредок, почнало школувањето да се наплаќа по 30 гроша годишно или

---

⁹ Александар Крстевски, “Француските училишта во Битола 1856-1947”, Воспитанието и образованието во Битола-развој и перспективи, Зборник на материјали од одржаниот собир на 1 и 2 јуни 1989 г. во Битола

во однос на богатството на родителите кои ги праќале своите деца на школување.

Во ова училиште, може да се каже дека во текот на своето 73 годишно работење и постоење низ училишните клупи поминале 4964 ученици и ученички, ако се земе фактот дека годишно се запишувале по 68 ученика.

Француското училиште било субвенционирано од француската влада и од француските црквени фондации во Париз. А некои пак информации ја споменуваат австриската влада како финансиски потпомагач за работата на ова училиште.

Наставата била организирана во основно, прогимназијално и непотполно гимназијално образование. Доколку некој сакал да заврши целосно гимназијално образование, потребна била уште една година во Француското училиште во Солун по што можело да се полага матура.

Ова училиште било наречено и машко училиште. Уште при неговите почетоци, мисионерите се обидувале да отворат и женско училиште но напорите биле неуспешни. Дури многу подоцна, на 21 ноември 1900 година во Битола, три милосрдни сестри предводени од сестрата Виолет ја отвориле Куќата на милосрдните сестри во чиј склоп било и Француско женско училиште и диспанзер за лекување на болното население. Женското училиште ги менувало своите имиња но тоа најмногу е познато во народот како *École française des soeurs de Saint Vincent de Paul* (Француско училиште предводено од сестрите на Сен Венсан де Пол).

Во ова училиште забележан е голем интерес од страна на битолските побогати и поистакнати семејства, како и на околните општини, па така во рок од десетина година, во периодот помеѓу 1931/2 – 1940/1, низ неговите клупи поминале околу 1000 ученици од различни возрасти.

Во тој период францускиот бил водечки јазик, и тоа пред англискиот и рускиот а германскиот сеуште не се ни изучувал. Но денес, францускиот јазик се изучува со послаб интензитет од порано и тоа како прв или втор странски јазик и е дел од програмата на Министерството за образование на Р. Македонија. Овој јазик е присутен во скоро сите основни, во некои средни училишта но и на Универзитетот “Св. Климент Охридски“ од Битола како дел од воспитно-образовниот процес. Но тоа не се единствените места каде што битолчани имаат можност да се запознаат со овој јазик. Голем број приватни јазични училишта организираат курсеви за изучување на јазикот и запознавање со културата и традицијата на Франција.

Едно од местата каде што може да се доизучува францускиот јазик е Француската алијанса.

Француската Алијанса за прв пат е инаугурирана на 12 декември 2000 година на чие чело стоел Jean-François Saint-Dizier. Оваа институција е отворена од страна на фондацијата Француска Алијанса – Париз и е под покровителство на Министерството за надворешни работи на Република Франција во соработка со Француската Амбасада од Скопје.

Оваа институција е една од главните актери за спроведување на францускиот јазик и култура и тоа преку организација на голем број манифестации, и големиот број соработки со национални институции од градот и земјата.

Една од позначајните културни активности организирана од страна на Алијансата е Празникот на музиката *Fête de la musique* која секоја година веќе традиционално се организира на 21 јуни со присуство на голем број музички групи од Франција.

Францускиот јазик активно се одржува и преку “Здружението на професори по француски јазик”, кое уште од своето постоење, постојано организира различни активности, манифестации и конкурси со цел промоција на францускиот јазик. Од 2006 година, Р. Македонија е дел од големата меѓународна организација на Франкофонијата со цел ширење на вредностите на Франција и францускиот јазик. Оваа организација е најголемата светска организација, веднаш после Организацијата на Обединетите нации. Па со таа цел, во месец март - кој е месец на франкофонијата, се организираат голем број настани и манифестации.

Заклучок

Двете француски училишта, машкото и женското биле основани како резултат на католичката верска пропаганда која се ширела помеѓу населението во Битола.

Најпрво, целта била конвертирање на православно население во католичко, но резултатот бил воспитно-образовен процес на француски јазик и по француски програми.

Во двете училишта се школувале околу 7341 ученик од кои 65% биле македонци, 35% други етнички групи како Евреи, Турци, Албанци, Срби или други.

Преку ширењето на јазикот, се ширела и културата на Франција и со тоа останале позитивни влијанија врз населението во Битола и битолско кои и ден денес се негуваат како културно наследство од минатото.

Библиографија:

- Борис Ќоропановски, Битола низ вековите, Битола 1986 година
- Воспитанието и образованието во Битола, развој и перспективи – Зборник на материјали од одржаниот собир на 1 и 2 јуни 1989 година во Битола, Друштво за наука и уметност – Битола
- Зоран Николовски, Современата јазична политика на Франција во однос на францускиот јазик и регионалните јазици, Битола 2003
- Македонско-француски врски – Зборник на трудови поднесени на научниот собир одржан на 12-13 јуни 1998 година, Друштво за наука и уметност – Битола, Друштво за француски јазик и култура – Битола
- Никола Миновски, НУ Завод и музеј - Битола, 2002 г. – Битола турист инфо
- Н.Е. Амбасадор на Р. Франција во Р.Македонија, г-ѓа Лоренс Оер при посета за конференција на Правен факултет Кичево, дисперзирани студии Битола, Универзитет Св. Климент Охридски-Битола